

ระดับขวัญในการปฏิบัติงานของครู

ในการวัดระดับขวัญในการปฏิบัติงานของครู ทั้ง โรงเรียนราษฎร์และ โรงเรียนรัฐบาล ผู้วิจัยใช้คำถามในการวัด 6 ข้อ คือ

1. พิจารณาในทุกด้านแล้ว ท่านมีความพอใจงานครูในตำแหน่งที่ท่านกำลังทำอยู่หรือไม่
2. ในปัจจุบันนี้ท่านเคยมีความรู้สึกอยากจะเปลี่ยนหรือย้ายที่ทำงานไปเป็นครู โรงเรียนอื่นบ้างหรือไม่
3. ขวัญหรือกำลังใจในการทำงานของท่านทุกวันนี้อยู่ในระดับใด
4. ท่านมีความภาคภูมิใจที่ได้มาเป็นครูในโรงเรียนนี้มากน้อยแค่ไหน
5. ท่านมีความภาคภูมิใจในอาชีพครูมากน้อยแค่ไหน
6. ท่านคิดอยากจะเปลี่ยนอาชีพจากครูไปทำอาชีพอื่นบ้างหรือไม่

ผลการตอบจากคำถามวัดขวัญทั้ง 6 ข้อ ของครูทั้ง โรงเรียนราษฎร์และ โรงเรียนรัฐบาล แยกออกเป็นคะแนนในการตอบคำถามแต่ละข้อ ดังนี้ คือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. พิจารณาในทุกด้านแล้วท่านมีความพอใจในงานครูในตำแหน่งที่ท่านกำลังทำอยู่หรือไม่

ตารางที่ 9

ความพอใจในงานครูที่ทำอยู่ (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
พอใจมาก	8	7.8	17	15.7	25	11.9
ค่อนข้างพอใจ	21	20.6	60	55.6	81	38.6
เฉย ๆ	27	26.5	18	16.7	45	21.4
ไม่ค่อยพอใจนัก	28	27.5	11	10.2	39	18.6
ไม่พอใจเลย	18	17.6	2	1.8	20	9.5
รวม	102	100	108	100	210	100

จากตารางคำตอบของครูทั้ง 2 ประเภท พอใจงานครูที่กำลังทำอยู่ 50.5 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่า พอใจงานครูที่ทำอยู่ 28.4 % แตกต่างกับครูโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ที่ตอบว่าพอใจงานครูที่ทำอยู่ถึง 71.3 % ซึ่งเข้าใจว่าเป็นผลมาจากความแตกต่างของการดำเนินกิจการ โรงเรียนทั้ง 2 ประเภท คือโรงเรียนรัฐบาล รัฐเป็นผู้ดำเนินการ ครูก็มีสิทธิเท่าเทียมกับข้าราชการหน่วยอื่น ๆ แม้เงินเดือนประจำจะไม่สูงนัก แต่ก็ได้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลในด้านสวัสดิการ ทั้งในด้านค่ารักษาพยาบาล ที่อยู่อาศัย รวมทั้งบริการให้กู้ยืมเงิน โดยเสียดอกเบี้ยต่ำในยามเดือดร้อน ฯลฯ และความก้าวหน้าก็เป็นไปตามลำดับชั้น งานมีความมั่นคงดี ครูโรงเรียนรัฐบาล โดยทั่วไปจึงพอใจงานที่ตนทำอยู่ ส่วนโรงเรียนราษฎร์ เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งต้องการผลประโยชน์ตอบแทนให้คุ้มกับการลงทุน ถึงแม้รัฐบาลจะบังคับให้โรงเรียนราษฎร์จ่ายเงินเดือนครูตามวุฒิ แต่ก็มีบางโรงเรียนที่พยายามหลีกเลี่ยงด้วยวิธีต่าง ๆ อยู่บ้าง และครูโรงเรียนราษฎร์ ก็ไม่ค่อยได้รับการช่วยเหลือจากทางโรงเรียนในด้านสวัสดิการ ไม่ว่าจะเป็นบริการให้กู้ยืมเงินยามเดือดร้อน ที่อยู่อาศัย เงินค่าช่วยเหลือบุตร ส่วนในเรื่องรักษาพยาบาล ครูโรงเรียนราษฎร์ได้รับการช่วยเหลือจากคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่เอาผลประโยชน์จากเงินออม

ที่เก็บจากครูคนละ 3 % และทางโรงเรียนช่วยออกให้ 3 % มาช่วยเหลือครูในเรื่องการรักษาพยาบาล นอกจากนี้ในโรงเรียนราษฎร์ การขึ้นเงินเดือนเป็นไปอย่างล่าช้า และไม่ตรงตามขั้นที่รัฐบาลกำหนดไว้ตามคุณวุฒิ ทำให้ครูเดือดร้อนเรื่องความก้าวหน้า และเสถียรภาพของงานมีน้อย เครื่องมือที่อำนวยความสะดวกและอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ ครูส่วนใหญ่จึงไม่รู้สึกพึงพอใจในงานที่ตนทำอยู่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ในปัจจุบันนี้ท่านเคยมีความรู้สึก ว่า อยากเปลี่ยนหรือย้ายที่ทำงานไปเป็นครูโรงเรียนอื่นบ้างหรือไม่

ตารางที่ 10

ความรู้สึกอยากจะเปลี่ยนหรือย้ายที่ทำงานไปเป็นครูโรงเรียนอื่น (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
คิดเสมอ ๆ	31	30.4	11	10.2	44	21.1
คิดบ้างบางครั้ง	36	35.3	43	39.8	79	37.6
คิด	13	12.7	15	13.9	28	13.3
ไม่ค่อยได้คิด	7	6.9	22	20.4	29	13.8
ไม่เคยคิด	15	14.7	17	15.7	32	15.2
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด คิดอยากจะเปลี่ยนหรือย้ายที่ทำงานไปเป็นครูโรงเรียนอื่น 58.7 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ คิดอยากจะเปลี่ยนหรือย้ายที่ทำงาน 65.7 % แตกต่างกับครูโรงเรียนรัฐบาลที่คิดอยากจะเปลี่ยนหรือย้ายที่ทำงานเพียง 50 % ครูโรงเรียนราษฎร์มีทัศนคติไม่ดีกว่า ส่วนใหญ่คิดอยากจะเปลี่ยนไปเป็นครูในโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อที่จะให้เสถียรภาพของงานดีขึ้น มีโอกาสก้าวหน้า ทั้งในด้านตำแหน่งและอัตราเงินเดือน รวมทั้งได้รับสวัสดิการดีขึ้น ครูโรงเรียนรัฐบาลมีความต้องการจะเปลี่ยนหรือย้ายที่ทำงานน้อยกว่า และส่วนที่คิดอยากจะเปลี่ยนหรือย้ายที่ทำงาน อาจเป็นไปเพื่อการโยกย้ายหาตำแหน่งที่เหมาะสม หรือย้ายติดตามสามีหรือย้ายกลับภูมิลำเนา มากกว่าจะมีเหตุผลเช่นเดียวกับครูโรงเรียนราษฎร์

3. ขวัญหรือกำลังใจในการทำงานของท่านทุกวันนี้อยู่ในระดับใด

ตารางที่ 11

ระดับขวัญหรือกำลังใจในการทำงานของครู (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
สูง	—	—	6	5.5	6	2.9
ค่อนข้างสูง	6	5.9	15	13.9	21	10.0
ปานกลาง	61	59.8	73	67.6	134	63.8
ค่อนข้างต่ำ	17	16.7	11	10.2	28	13.3
ต่ำ	18	17.6	3	2.8	21	10.0
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภท รู้สึกว่ามีขวัญอยู่ในระดับปานกลางคือ 63.8 % และรองลงมา รู้สึกว่าขวัญต่ำ 23.3 % สรุปได้ว่าครูส่วนใหญ่ขวัญปานกลางและต่ำ เฉพาะครู โรงเรียนราษฎร์ รู้สึกว่าขวัญปานกลาง 59.8 % และต่ำ 34.3 % ส่วนครู โรงเรียนรัฐบาลรู้สึกขวัญปานกลาง 67.6 % และขวัญสูง 19.4 % รองลงมา จึงมีความแตกต่างระหว่างขวัญของครู โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนรัฐบาลอยู่บ้าง ขวัญของครู โรงเรียนรัฐบาลสูงกว่าของครู โรงเรียนราษฎร์ ทั้งนี้ เพราะครู โรงเรียนราษฎร์มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอัตราเงินเดือน บริการด้านสวัสดิการ การเลื่อนขั้นเงินเดือน โอกาสก้าวหน้า ความมั่นคงของงานที่เหลื่อมล้ำกว่าครู โรงเรียนรัฐบาล และเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ขวัญของครูทั้งสองประเภทไม่สูงนัก ทั้งนี้เพราะอาชีพครูโดยทั่วไปเป็นอาชีพที่ค่อนข้างทำงานหนัก แต่มีรายได้น้อย มีแต่เงินเดือนประจำ ไม่มีรายได้พิเศษจากเงินค่านอื่น ๆ และในปัจจุบัน การได้รับเกียรติหรือความยกย่องจากสังคม ก็ไม่มากมายเหมือนสมัยก่อน ๆ

4. ท่านมีความภาคภูมิใจที่ได้มาเป็นครูในโรงเรียนนี้มากน้อยแค่ไหน

ตารางที่ 12

ความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นครูอยู่ในโรงเรียนที่อยู่ปัจจุบัน (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ภูมิใจมาก	8	7.8	12	11.1	20	9.5
ค่อนข้างภูมิใจ	19	18.6	47	43.5	66	31.4
เฉย ๆ	37	36.3	41	38.0	78	37.2
ไม่ค่อยภูมิใจนัก	26	25.5	6	5.5	32	15.2
ไม่ภูมิใจ	12	11.8	2	1.9	14	6.7
รวม	102	100	108	100	210	100

คำตอบรวมของครูทั้งหมดตอบว่าภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ปัจจุบัน 40.9 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าภูมิใจเพียง 26.4 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าภูมิใจ 54.7 % ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่าครูโรงเรียนราษฎร์ เพราะครูโรงเรียนรัฐบาลเป็นข้าราชการ ซึ่งในสังคมไทยยกย่องว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีตำแหน่งมีการเลื่อนขั้นสูงขึ้นไป ตามความสามารถและประสบการณ์ นอกจากนี้โรงเรียนรัฐบาลโดยมากเป็นโรงเรียนใหญ่มีชื่อเสียง ครูก็ได้รับการยกย่องนับถือตามไปด้วย ในขณะที่ครูโรงเรียนราษฎร์เป็นเพียงลูกจ้าง ไม่มีเครื่องแบบแสดงถึงตำแหน่งหรือยศ ความมั่นคงของงานไม่ค่อยดี ไม่มีหลักประกันเพียงพอ ทำให้ครูไม่ค่อยภูมิใจในสภาพที่เป็นอยู่ของตน

จากคำตอบ จะพบว่ามามีครูที่ตอบว่าเฉย ๆ เป็นจำนวนมาก ครูโรงเรียนราษฎร์ 36.3% ครูโรงเรียนรัฐบาล 38.0 % ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของคนไทยมักจะไม่แสดงความรู้สึกส่วนตัว หรือบางคนอาจยังไม่ได้ตัดสินใจแน่นอนที่จะยึดอาชีพครู โดยตลอดไป

5. ท่านมีความภาคภูมิใจในอาชีพครูมากน้อยแค่ไหน

ตารางที่ 13

ความภาคภูมิใจในอาชีพครู (อัตราร้อย)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ภูมิใจมาก	23	22.5	37	34.3	60	28.6
ค่อนข้างภูมิใจ	33	32.4	43	39.8	76	36.2
เฉย ๆ	27	26.5	23	21.3	50	23.8
ไม่ค่อยภูมิใจนัก	13	12.7	4	3.7	17	8.1
ไม่ภูมิใจ	6	5.9	1	0.9	7	3.3
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ตอบว่าภาคภูมิใจในอาชีพครู 64.8 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าภูมิใจในอาชีพครู 54.9 % ครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าภาคภูมิใจ 74.1 % ครูทั้ง 2 ประเภท ตอบว่าภาคภูมิใจในอาชีพครูเป็นส่วนใหญ่ เพราะความยึดถือของคนไทยแต่เดิมที่ให้เกียรติและยกย่องอาชีพครู เพราะถือเป็นบุพชนียบุคคล ปัจจุบันแม้ความรู้สึกยกย่องให้เกียรตินั้นจะลดลงไปมาก ครูก็ยังมีภาคภูมิใจในความเป็นครู เพราะมีความรู้สึกว่ามีส่วนในการวางรากฐานชีวิตให้เยาวชนนอกเหนือไปจากบิณฑบาต ที่ในปัจจุบันไม่มีเวลาเอาใจใส่อบรมลูกได้มากนัก เพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิต แต่ความภาคภูมิใจของครูโรงเรียนรัฐบาล มีมากกว่าครูโรงเรียนราษฎร์ เพราะครูโรงเรียนรัฐบาลเป็นครูและเป็นข้าราชการ ที่เป็นอาชีพซึ่งคนไทยให้เกียรติ ยกย่องอีกด้วย การเป็นครูโรงเรียนรัฐบาลมีตำแหน่งและเครื่องหมาย ที่แสดงตำแหน่งให้เห็นได้ชัดเจนอีกด้วย

6. ท่านคิดอยากจะเปลี่ยนอาชีพครูไปทำอาชีพอื่นบ้างหรือไม่

ตารางที่ 14

ความรู้สึกละเอียดอยากจะเปลี่ยนอาชีพจากครูไปทำอาชีพอื่น (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
คิดเสมอ ๆ	32	31.4	11	10.2	43	20.5
คิด	12	11.8	17	15.7	29	13.8
คิดบ้างบางครั้ง	33	32.3	42	38.9	75	35.7
ไม่ค่อยได้คิด	7	6.9	17	16.7	24	11.4
ไม่เคยคิด	18	17.6	21	20.5	39	18.6
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดตอบว่าคิดอยากเปลี่ยนอาชีพครูไปทำอาชีพอื่น 70.0 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ที่ตอบว่าคิดอยากเปลี่ยนอาชีพ 75.5 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลคิดอยากเปลี่ยนอาชีพ 64.8 % แสดงว่าครูโรงเรียนราษฎร์มีความคิดอยากเปลี่ยนอาชีพไปทำอาชีพอื่นมากกว่า เพราะถึงแม้อาชีพครูจะมีเกียรติและได้รับการยกย่องจากสังคม แต่เมื่อมาเปรียบเทียบกับครูโรงเรียนรัฐบาลแล้ว ครูโรงเรียนราษฎร์มีความรู้สึกว่ายากกว่าครูโรงเรียนรัฐบาลมาก ทำให้ความรู้สึกว่าได้รับเกียรติยกย่องนั้น ลดน้อยถอยลง และประกอบกับภาวะค่าครองชีพที่สูงมาก ครูต้องเผชิญกับปัญหาหารายรับไม่พอรายจ่าย โดยไม่ได้รับสวัสดิการช่วยเหลือจากทางโรงเรียนเหมือนครูโรงเรียนรัฐบาล ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลก็มีส่วนหนึ่งเหมือนกัน ที่คิดอยากเปลี่ยนอาชีพ เพราะอาชีพครูมีรายได้ประจำเดือนไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับค่าครองชีพที่สูงมากในปัจจุบัน ถึงแม้จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล ในด้านค่าครองชีพ สวัสดิการการรักษาพยาบาล การให้กู้ยืมเงินยามฉุกเฉิน แต่สิ่งเหล่านี้ ก็เพียงพอให้ครูโรงเรียนราษฎร์มีความรู้สึกว่ายากอยู่ในสภาพที่คิดว่าครูโรงเรียนราษฎร์เท่านั้น มีใจอยู่ในสภาพที่จิ้นพินพอใจ

จากคำถามทั้ง 6 ข้อนี้ ผู้วิจัยได้นำมารวบรวมกันสร้างเป็นดัชนีในการวัดขวัญของครูทั้งโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล โดยการให้คะแนนคำตอบที่แสดงว่าผู้ตอบมีขวัญสูง 5 คะแนน และคำตอบที่แสดงว่าขวัญค่อนข้างสูง 4 คะแนน ขวัญปานกลาง 3 คะแนน ขวัญค่อนข้างต่ำ 2 คะแนน และคำตอบที่แสดงว่าขวัญต่ำ 1 คะแนน รวมคะแนนสูงสุด 6 ข้อ เป็น 30 คะแนน คะแนนต่ำสุด 6 คะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดให้คะแนนรวม 2 ใน 3 ของคะแนนสูงสุด (20 คะแนน) ขึ้นไป เป็นคะแนนที่แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีขวัญสูง และต่ำกว่า 20 คะแนนลงมา แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีขวัญต่ำ เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ และผู้วิจัยได้แสดงการกระจายของคะแนนในการตอบแบบสอบถามของครูทั้งหมดไว้ข้างท้าย จากคะแนนคำตอบของครูจากคำถามดังกล่าวทั้ง 6 ข้อ สรุปได้ว่า ครูทั้ง 2 ประเภทมีขวัญดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15

ระดับขวัญของครู (อัตราส่วนร้อยละ)

ระดับขวัญ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
สูง	27	26.5	62	57.4	89	42.4
ต่ำ	75	73.5	46	42.6	121	57.6
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีขวัญต่ำ 57.6 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์มีขวัญต่ำถึง 73.5 % ครูโรงเรียนรัฐบาลมีขวัญต่ำ 42.6 % แสดงว่าครูโรงเรียนรัฐบาลมีระดับขวัญดีกว่าครูโรงเรียนราษฎร์มาก เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่ามีความแตกต่างกันระหว่างขวัญของครูโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล ทั้งนี้เพราะความแตกต่างกันระหว่างครูโรงเรียนราษฎร์และครูโรงเรียนรัฐบาล ในด้านระบบการบริหารงาน ในโรงเรียนราษฎร์เอกชนเป็นผู้ประกอบกิจการ ก็ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของฝ่ายตนเป็นใหญ่ ส่วนโรงเรียนรัฐบาลรัฐเป็นผู้ประกอบการเพื่อสาธารณประโยชน์ การบริหารงานก็เป็นไปตามระบบราชการโดยทั่วไป ที่พยายามช่วยให้

ข้าราชการดำรงชีพอยู่ได้ตามควรแก่ศักยภาพ มีใ้คงประโยชน์แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง รัฐได้พยายามช่วยข้าราชการมากในเรื่องสวัสดิการ เพราะถือว่าข้าราชการมีรายได้ปานกลาง ความมั่นคงและความก้าวหน้าในสายงานก็ ส่วนครูโรงเรียนราษฎร์ จะไม่ค่อยได้รับการช่วยเหลือในเรื่องเหล่านี้กว่าจะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลแต่ละครั้ง ครูโรงเรียนราษฎร์ก็ต้องเรียกร้อง ออกทรวงขอว่ารัฐบาลให้ความช่วยเหลือหรือไม่ นับเป็นการบั่นทอนกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอย่างมาก

จากระดับขวัญของครูทั้งกล่าวนี้ ถ้าจะจำแนกตามเพศของครูจะได้ตามตารางดังนี้คือ

ตารางที่ 16

ระดับขวัญของครูจำแนกตามเพศ (อัตราส่วนร้อยละ)

ระดับขวัญ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	จำนวน	%
สูง	6.9 % (7)	19.6 % (20)	14.8 % (16)	42.6 % (46)	89	42.4
ต่ำ	22.5 % (23)	51.0 % (52)	15.8 % (17)	26.8 % (29)	121	57.6
รวม	29.4 % (30)	70.0 % (72)	30.6 % (33)	69.4 % (75)	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภทรวมกันแล้ว ครูผู้ชายมีขวัญสูงน้อยกว่าครูผู้หญิง ครูผู้ชายขวัญสูง 21.7 % ครูผู้หญิงขวัญสูง 62.2 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ ครูผู้ชายขวัญสูง 6.9 % ครูผู้หญิงขวัญสูง 19.6 % โรงเรียนรัฐบาล ครูผู้ชายขวัญสูง 14.8 % ครูผู้หญิงขวัญสูง 42.6 % เมื่อแยกวิเคราะห์แล้ว ทั้งครูผู้ชายโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล มีขวัญสูงน้อยกว่าครูผู้หญิง ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ชายมีความจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบภาระครอบครัวในการหารายได้จุนเจือ หรือมีความจำเป็นที่จะต้องมีตำแหน่งการงานที่ดีพอเพื่อครอบครัว เพราะเป็นผู้นำ ทำให้ทั้งความหวังในชีวิตการงานของตนไว้สูงกว่าผู้หญิง

ถ้าจะพิจารณาจากคำตอบของครูโดยส่วนรวม จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่มีขวัญต่ำ ทั้งนี้เพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีรายได้ประจำเดือนน้อย และส่วนใหญ่ก็ไม่มีโอกาสมีรายได้จากเงินค่าล่วง-

เวลา หรือเงินเบียดเบียนจากการปฏิบัติงานนอกสถานที่ เพราะไม่มีความจำเป็นต้องไป และงานครูเป็นงานหนัก ทั้งในด้านการสอน การดูแลนักเรียนในความปกครอง การทำคะแนน การทำบัญชี เรียกชื่อ การออกข้อสอบ ตรวจข้อสอบ ทำคะแนนเวลาเรียน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ครูต้องทำ นอกเหนือจากชั่วโมงสอนในแต่ละวัน ที่จะต้องสอนวันละ 3 - 4 ชั่วโมง และในปัจจุบันรัฐบาลได้พยายามผลิตครูขึ้นมาเป็นจำนวนมาก ทำให้อาชีพนี้มีคนเกินความต้องการ ทำให้คนโดยทั่วไปมีความรู้สึกว่าการเป็นครูง่ายกว่าในสมัยก่อน ๆ ทำให้ความขลังหรือศักดิ์สิทธิ์ในอาชีพครูลดน้อยลง

จากตัวเลขแสดงว่า ครูมากกว่าครึ่ง (57.6 %) มีขวัญต่ำ มีความหมายมากสำหรับนักการศึกษา และผู้บริหารประเทศ ควรจะได้พิจารณาถึงปัญหานี้ เพราะการที่ครูซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในงานด้านการศึกษา ท้อถอย ไม่มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ผลร้ายก็จะเกิดขึ้นกับนักเรียน และงานพัฒนาการศึกษาที่จะต้องหยุดชะงักลง และจะเป็นสาเหตุกระทบกระเทือนไปถึงงานพัฒนาประเทศชาติ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของงานพัฒนาทุก ๆ ด้าน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย